

A Blueprint for Persecution

I. Setting the Stage: The Israelites Confront “Exile”

בראשית פרק מו

(לג) והיה כי יקרא לכם פרעה ואמר מה מעשיכם:

(לד) ואמרתם אנשי מקנה היו עבדיך מנעורינו ועד עתה גם אנחנו גם אבותינו בעבור תשבו בארץ גשן כי תועבת מצרים כל רעה צאן:

33 And it shall be, when Pharaoh summons you, and says: What is your occupation? **34** Then you are to say: ‘Your servants have been keepers of cattle from our youth until now, both we, and our fathers;’ so that you may be able to settle in the land of Goshen; for all shepherds are abhorrent to the Egyptians.’

בראשית פרק מז

(ד) ויאמרו אל פרעה לגור בארץ באנו כי אין מרעה לצאן אשר לעבדיך כי כבד הרעב בארץ כנען ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן:

4 And they said to Pharaoh: ‘To dwell in the land have we come; for there is no pasture for your servants’ flocks, since the famine is severe in the land of Canaan. Now therefore, we pray you, allow your servants to settle in the land of Goshen.’

בראשית פרק מז

(כז) וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד:

27 And Israel settled in the land of Egypt, in the land of Goshen; and they acquired property therein, and they were fruitful, and multiplied exceedingly.

שמות פרק א

(ז) ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד ותמלא הארץ אתם:

7 And the children of Israel were fruitful, and increased abundantly, and multiplied, and waxed exceeding mighty; and the land was filled with them.

העמק דבר שמות א:ז

ותמלא הארץ אתם. מהם מיבעי וכן ת”א מנהון. אבל לשון המקרא אותם. בא ללמד דלא ארץ גושן לבד שהי’ מיוחד לישראל ומלאה מישראל לבד. אלא אפילו כל א”מ שהי’ עיקר ישיבת עם מצרים מ”מ מלאה הארץ את ישראל. ומשמעות אותם עמם. כמש”כ בספר ויקרא י”ז ה’ עה”פ וזבחו זבחי שלמים לה’ אותם. והיה כל מקום פנוי שמצאו ישראל לקנות ולדור נתישבו שמה. והיינו דכתיב במכת בכורות ופסח ה’ על הפתח הרי’ שהיו הרבה בתי ישראל בקרב בתי מצרים. ואע”ג שיבואר להלן ב’ כ”ה וגי’ ז’ שפרעה נגש לישראל ולחצם לדור במיצר כדי להשפיל דעתם. מ”מ ה” באופן שנשארו בקרב ערי מצרים בין בתיהם. ובא הכתוב להקדים בזה סיבת שנאת מצרים וגזרת המלכות. ומחשבת חשד מה שלא עלה ע”ד ישראל. כ”ז בא משום שבקשו לצאת ממצרים יעקב אביהם שישבו דוקא בארץ גושן כדי שיהיו בדד ונבדל ממצרים כמש”כ בפ’ ויגש. אבל הם לא רצו כן. ובש”ר איתא עוד שפסקו למול מזה הטעם שאמרו נהיה כמצרים. דאחר שקבעו דירתם בקרבם מצאו טוב להם להשתוות למצרים ולא יהיו ניכרים שהמה יהודים. ומשום זה ביאר המדרש שהפך ה’ לבם לשנוא עמו. וכבר ביארנו בס’ בראשית עה”פ כי גר יהיה זרעך וגו’ אשר היא הסבה שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו בשביל שאין אנו רוצים להיות כגרים ונבדלים מן האומות:

HaRav Naftali Tzvi Yehuda Berlin (Netziv): The Israelites not only filled the land of Goshen, but the land of Egypt beyond. The Israelites consciously ignored the wishes of their forefather, Ya’akov, that they remain separate from Egypt. Thus, the Torah grants us a glimpse of cause

and effect in Egyptians' growing hatred of the Israelites, and in world's continual hatred of the Jews. [The more we try to be like "them," the greater the "pushback."]

מדרש תנחומא (בובר) פרשת שמות סימן ו

ותמלא הארץ אותם. שנתמלאו בתי טרטיאות ובתי קרקסיות מהם, מיד גזרו עליהם לפרוש מן המטה, שנאמר ותמלא הארץ אותם.

Midrash Tanhuma: "And the land was filled with them." The theaters and circuses became filled with them...

II. Setting the Stage: A Transition in Egypt

שמות פרק א

(ח) ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף:

And a new king arose over Egypt who knew not of Yosef

תלמוד בבלי מסכת עירובין דף נג עמוד א

ויקם מלך חדש על מצרים, רב ושמואל; חד אמר: חדש ממש, וחד אמר: שנתחדשו גזירותיו. מאן דאמר חדש ממש - דכתיב חדש. ומאן דאמר שנתחדשו גזירותיו - מדלא כתיב וימת וימלוך. ולמאן דאמר שנתחדשו גזירותיו, הא כתיב אשר לא ידע את יוסף! - מאי אשר לא ידע את יוסף - דהוה דמי כמאן דלא ידע ליה ליוסף כלל.

Talmud Bavli: Rav and Shmuel argued concerning the "new" Egyptian king. One maintained that it was actually a new king. The other argued that it was the same king whose perspective and approach had changed.

III. The Blueprint

ט ויאמר, אל-עמו: הנה, עם בני ישראל--רב ועצום, ממנו. י הבה נתחכמה, לו: פן-ירבה, והיה פי-תקראנה מלחמה ונוסף גם-הוא על-שנאינו, ונלחם-בנו, ועלה מן-הארץ. יא וישימו עליו שרי מסים, למען ענתו בסבלתם; ויבן ערי מסכנות, לפרעה--את-פתם, ואת-רעמסס. יב וכאשר יענו אתו, פן ירבה וכן יפרץ; ויקצו, מפני בני ישראל. יג ויעבדו מצרים את-בני ישראל, בפרך. יד וימררו את-חיייהם בעבדה קשה, בחמר ובלבנים, ובכל-עבדה, בשדה--את, כל-עבדתם, אשר-עבדו בהם, בפרך. טו ויאמר מלך מצרים, למילדת העברית, אשר שם האחת שפרה, ושם השנית פועה. טז ויאמר, בילדכן את-העבריות, וראיתן, על-האבנים: אם-בן הוא והמתן אתו, ואם-בת הוא וחייה. יז ותיראן המילדת, את-האלקים, ולא עשו, כאשר דבר אליהן מלך מצרים; ותחייין, את-הילדים. יח ויקרא מלך-מצרים, למילדת, ויאמר להן, מדוע עשיתן הדבר הזה; ותחייין, את-הילדים. יט ותאמרן המילדת אל-פרעה, כי לא כנשים המצריות העבריות: כי-חיות הנה, בטרם תבוא אליהן המילדת וילדו. כ וייטב אלקים, למילדת; וירב העם ויעצמו, מאד. כא ויהי, פי-יראו המילדת את-האלקים; ויעש להם, בתים. כב ויצו פרעה, לכל-עמו לאמר: כל-הבן הילוד, היארה תשליכוהו, וכל-הבת, תחיון. {פ}

1. The Goals

רמב"ן שמות פרק א

(י) הבה נתחכמה לו - לא ראה פרעה וחכמי יועציו להכותם בחרב, כי תהיה בגידה גדולה להכות חנם העם אשר באו בארץ במצות המלך הראשון. וגם עם הארץ לא יתנו רשות למלך לעשות חמס כזה, כי עמהם הוא מתייעץ, ואף כי בני ישראל עם רב ועצום ויעשו עמהם מלחמה גדולה. אבל אמר שיעשו דרך חכמה שלא ירגישו ישראל כי באיבה יעשו בהם.

Ramban: Pharaoh and his officers could not have acted precipitously against the Israelites. The process had to be carefully calculated.

Both the Egyptian population and their ultimate victims had to be "prepared" for the process.

2. Propaganda

שמות פרק א

(ט) ויאמר אל עמו הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו:

(י) הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שנאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ:

9 And he said to his people: 'Behold, the people of the Children of Israel are more numerous and stronger than we; **10** come, let us deal wisely with them, lest they multiply, and it come to pass, that, if a war will occur, they may join our enemies, and fight against us, and go up from the land.

3. Isolation

שמות פרק א

(יא) וישימו עליו שרי מסיים למען ענתו בסבלתם ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתם ואת רעמסס:

11 And they set over them taskmasters to afflict them with their burdens. And they built for Pharaoh storage cities, Pithom and Ramses.

4. Humiliation

שמות פרק א

(יג) ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך:

(יד) וימררו את חייהם בעבדה קשה בחמר ובלבנים ובכל עבדה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך:

13 And the Egyptians enslaved the Children of Israel with crushing harshness. **14** And thy made their lives bitter with hard service, in mortar and in brick, and in all manner of service in the field; all the service that they performed with them was with crushing harshness

5. The Onset of Genocide:

שמות פרק א

(טו) ויאמר מלך מצרים למילדת העברית אשר שם האחת שפרה ושם השנית פועה:

(טז) ויאמר בילדכן את העבריות וראיתן על האבנים אם בן הוא והמתן אותו ואם בת הוא וחיה:

15 And the king of Egypt spoke to the Hebrew midwives, of whom the name of the one was Shiphrah, and the name of the other Puah; **16** and he said: 'When you do the office of a midwife

to the Hebrew women, you shall look upon the birthstool: if it be a son, then you shall kill him; but if it be a daughter, then she shall live.'

6. The Final Stage

שמות פרק א

(כב) ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיון: ס

22 And Pharaoh charged all his people, saying: 'Every son that is born ye shall cast into the river, and every daughter ye shall save alive.'

7. The Results

שמות פרק א

(כב) ויצו פרעה לכל עמו לאמר כל הבן הילוד היארה תשליכהו וכל הבת תחיון: ס

22 And Pharaoh charged all his people, saying: 'Every son that is born ye shall cast into the river, and every daughter ye shall save alive.'

שמות פרק ה

(כ) ויפגעו את משה ואת אהרן נצבים לקראתם בצאתם מאת פרעה:

(כא) ויאמרו אלהם ירא יקוק עליכם וישפט אשר הבאשתם את ריחנו בעיני פרעה ובעיני עבדיו לתת חרב בידם להרגנו

20 And they met Moses and Aaron, who stood in the way, as they came forth from Pharaoh; **21** and they said unto them: 'The LORD look upon you, and judge; because you have made our savour to be abhorred in the eyes of Pharaoh, and in the eyes of his servants, to put a sword in their hand to slay us.'

8. Freedom? How?

ו לכן אמר לבני-ישראל, אני ד', והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים, והצילתי אתכם מעבדתם; וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, ובשפטים גדלים. ז ולקחתי אתכם לי לעם, והייתי לכם לאלקים; וידעתם, כי אני ד' אלקיכם, המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים. ח והבאתי אתכם אל-הארץ, אשר נשאתי את-ידי, לתת אתה לאברהם ליצחק וליעקב; ונתתי אתה לכם מורשה, אני ד'.

6 Wherefore say unto the children of Israel: I am the LORD, and I will bring you out from under the burdens of the Egyptians, and I will deliver you from their bondage, and I will redeem you with an outstretched arm, and with great judgments; **7** and I will take you to Me for a people, and I will be to you a God; and ye shall know that I am the LORD your God, who brought you out from under the burdens of the Egyptians. **8** And I will bring you in unto the land, concerning which I lifted up My hand to give it to Abraham, to Isaac, and to Jacob; and I will give it you for a heritage: I am the LORD.'